

prof. dr hab. Małgorzata Skorupa
Akademia Muzyczna w Gdańsku
80-743 Gdańsk, ul. Łąkowa 1-2
Dziedzina: sztuki
Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Gdańsk, 10.06.2022

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Zlecniodawca opinii

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej imienia Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie; zlecenie podjęte na podstawie pisma sygnowanego przez Przewodniczącą, dr hab. Monikę Gardoń - Preinl z dnia 12.04.2022 roku.

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani Aleksandra Kuls – Koziak jest absolwentką Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. Z. Brzewskiego w Warszawie, w klasie prof. dr hab. Magdaleny Szczepanowskiej (2010) oraz Akademii Muzycznej w Krakowie, w klasie prof. dr honoris causa Kai Danczowskiej (2015) – oba dyplomy z wyróżnieniem. Od roku 2016 pełni funkcję asystentki w klasie skrzypiec prof. Danczowskiej w krakowskiej Akademii. W latach 2017 – 2019 była pedagogiem Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Władysława Żeleńskiego w Krakowie. Już w trakcie nauki szkolnej, w roku 2009 Kandydatka wzięła udział w IV Międzynarodowym Konkursie na Skrzypce Solo im. Tadeusza Wrońskiego w Warszawie, na którym uzyskała wyróżnienie. W trakcie studiów do jej największych sukcesów należały 2 nagrody specjalne, uzyskane na XIV Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu (2011) oraz I nagroda na Międzynarodowym Konkursie na Skrzypce i Altówkę im. Józsefa Szigetiego w Budapeszcie. Konkursowa aktywność pani Aleksandry Kuls – Koziak nie zmaląła po ukończeniu studiów i zaowocowała sukcesami w postaci II miejsca na Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. Grażyny Bacewicz w Łodzi (2019), II miejsca, srebrnego medalu i nagrody dla największej indywidualności konkursu szóstej edycji Międzynarodowego Konkursu na Skrzypce Solo im. Tadeusza Wrońskiego w Warszawie (2020)

oraz III nagrody w kategorii zespołów kameralnych na Międzynarodowym Konkursie Muzyki Polskiej w Rzeszowie (2021). W 2014 roku dokonała nagrania Koncertu skrzypcowego A-dur Ignacego Waghaltera z orkiestrą Sinfonia Varsowia pod dyрекcją Andreasa Mustonena. Do jej osiągnięć fonograficznych należą również 2 płyty, zrealizowane przez firmę DUX : w duecie z Justyną Danczowską (2015) oraz rejestrację zawierającą utwory na skrzypce solo (2016). Koncertowała w kraju i za granicą, m. in. w Brazylii, Chinach, Hiszpanii i na Węgrzech. Współpracowała z wybitnymi dyrygentami: Tadeuszem Strugałą, Antonim Witem, krzysztofem Pendereckim, Markiem Pijarowskim, Michałem Dworzyńskim, Anderasem Mustonenem i Ianem Pascalem Tortelier.

Kandydatka za swoje dokonania uzyskała Paszport Polityki (2011) oraz Nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2021).

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Aleksandry Kuls – Koziak pod tytułem *Ciaccona na skrzypce solo od XX wieku do współczesności. Inspiracje, aktualność barokowej formy, aspekty wykonawcze* składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu. Na dzieło artystyczne składają się nagrania następujących utworów: *Ciacona* op. 21 Richarda Bartha, *Tempo di ciaccona* z Sonaty na Skrzypce Solo (cz. I) Béli Bartòka, *Chaconne – Fantaisie* Witolda Szalonka, *Ciaccona* Heleny Winkelman oraz *La Follia* Krzysztofa Pendereckiego. Nagrań dokonano w styczniu 2022 roku w Sali Koncertowej ECM K. Pendereckiego w Lusławicach oraz w Sali Kameralnej ZPSM im. M. Karłowicza w Nowej Hucie, a zostały zrealizowane przez J. Kołtuniaka i B. Staniaka. Doktorantka grała na instrumencie z kolekcji ZPAL Pietro Guarneriego (?), zbudowanym ok. 1750 roku.

Zaproponowany temat pracy jest oryginalnym spojrzeniem na literaturę przeznaczoną na skrzypce solo, powstałą w XX i XXI wieku, sięgającą po historyczny model formalny chacony i folli. Zbiór nagranych utworów daje okazję do zaprezentowania zarówno kreatywności, wrażliwości na kolorystykę jak i szerokich możliwości technicznych Doktorantki. Pozwala również dostrzec Jej umiejętność realizacji formalnych, zarówno w ujęciu artystycznym, jak i naukowym.

Płytę otwiera *Ciacona* Richarda Bartha. Ta późnoromantyczna kompozycja, wyraźnie inspirowana dziełem J. S. Bacha stwarza wykonawcy znaczące wymagania pod względem dyscypliny formalnej, wyrazowości oraz intonacji – która jest w znacznej mierze uzależniona od złożonych procesów harmoniczych. Doktorantka znakomicie wywiązała się z powyższych

dezyderatów wykonawczych, a jej wykonanie ujmuje wdziękiem i muzykalnością. Trudności techniczne i zawiłości harmoniczne w niczym nie zaciemniają tu pierwiastka lirycznego oraz naturalnej emocjonalności.

W nagraniu bartòkowskiego *Tempo di ciaccona* imponuje świetne słyszenie struktur polifonicznych jak również oddanie specyficznego węgierskiego klimatu dzieła. Interpretacja jest dojrzała – p. Kuls – Koziak ma je w swoim repertuarze od wieku nastoletniego, co samo w sobie jest ewenementem. Z łatwością mierzy się z ekstremalnymi wyzwaniem technicznymi, świadomie operuje zróżnicowanymi barwami instrumentu. Szacunek budzi jakość intonacji w odcinkach wielodźwiękowych, wykonywanych w wysokich pozycjach. Pewien niedosyt w zakresie środków brzmieniowych budzi łącznik (takty 84 – 86). Finałowa kantylena (takty 121 – 140), stanowiąca syntezę tematyczną dzieła wydaje się być nieco zbyt żywa, co odbiera jej kontemplacyjny, transcendentalny nastrój.

W *Chaconne – Fantaisie* Witolda Szalonka Doktorantka w sposób niezwykle precyzyjny oddaje ciągi dysonansowych współbrzmień. Potrafi operować bogatą paletą brzmienia, a jednocześnie nie zatracać rytmicznego konturu, trudnego do czytelnego oddania z uwagi na dużą zmienność metryczną. Walorem interpretacji jest czytelność i jasność muzycznego przekazu, logika narracji.

Interpretacja dzieła Heleny Winkelman dowodzi świadomości wyzwań związanych z wykonaniem dzieła ekstremalnie eklektycznego. Znaleźć tu można szkliste barwy, obrazujące w sonorystycznej wizji islandzki krajobraz. Widać głębokie osadzenie w historycznym modelu barokowej formy. Do głosu dochodzą elementy folkowe – taneczne oraz związane z inspiracją muzyką rockową – te odrobinę mniej czytelne.

La Folli Krzysztofa Pendereckiego. Ta interpretacja powstała z udziałem osobistych wskazówek Autora. Urzeka tu doskonały balans brzmieniowy pomiędzy odcinkami granymi pizzicato i arco. Czytelny idiom rytmiczny tematu pozostaje niezachwiany pośród wirtuozowskich biegników. Szacunek budzi intonacja zarówno pochodów dysonansowych, jak i oktaw, rozrzuconych po całej skali instrumentu.

Doktorantka zaprezentowała się w omawianych nagraniach jako profesjonalistka. Należy docenić poszukiwania własnych interpretacji, bogaty wachlarz środków wykonawczych, dbałość o detale i świadomość formalnych inspiracji, odniesień i poszukiwań.

Opis dzieła artystycznego składa się ze Wprowadzenia, w którym Autorka wyjaśnia osobiste doświadczenia artystyczne, które skłoniły ją do wyboru obszaru badań, rozdziału dotyczącego historycznej genezy omawianych gatunków, nomenklatury, założeń formalnych oraz jego występowania w ośrodkach włoskich, francuskich i niemieckich. Rozdział III, zawierający 5 podrozdziałów, poświęcony jest charakterystyce poszczególnych utworów, składających się na dzieło artystyczne.

Doktorantka przyjęła pewien schemat badawczy, który stosuje konsekwentnie w odniesieniu do wszystkich analizowanych dzieł. Każdy z podrozdziałów zawiera poglądową i nieskazitelnie opracowaną tabelę analityczną, która w przystępny sposób charakteryzuje całokształt założeń formalnych, uwagi dotyczące okoliczności powstania utworu i jego specyfiki oraz krótką, acz w pełni wyczerpującą syntezę zagadnień wykonawczych. Rozdział IV – uwagi końcowe - zawiera tabelę, umożliwiającą porównanie poszczególnych utworów i wynikające z niego wnioski.

Podrozdziały poświęcone uwagom wykonawczym zawierają sporo autorskich rozwiązań problemów technicznych, przystępnie i rzeczowo sformułowanych, dowodzących analitycznego podejścia do procesu muzycznej i warsztatowej realizacji.

Konkluzja

Praca doktorska pani Aleksandry Kuls – Koziak jest bardzo ambitnym przedsięwzięciem artystycznym opatrzonym znakomitym, poglądowym opisem. Doktorantka z sukcesem zrealizowała zadanie analitycznego przedstawienia zjawiska renesansu archetypu formalnego chacony i folii w muzyce XX i XXI wieku, przeznaczonego na skrzypce solo. Dzieło nie zatraciło przy tym walorów czysto muzycznych, urzekając pięknem brzmienia, logiką frazowania, a nade wszystko czytelnością i przystępnością interpretacji bardzo wymagających utworów. Świadomość twórcza i analityczne podejście do zjawisk formalnych znakomicie zespoliło się z profesjonalnym wykonawstwem, dając w efekcie piękny, a zarazem wartościowy naukowo rezultat.

Niniejszym stwierdzam, że dzieło artystyczne i jego opis spełniają wymogi stawiane rozprawom doktorskim na stopień doktora sztuk muzycznych, zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). **Wnioskuje o przyjęcie pracy i dopuszczenie jej do publicznej obrony.**

Matgorzata Jasińska